

HELSINGIN VANHUSNEUVOSTON TOIMINTAKERTOMUS
TOIMIKAUDELTA 2007 - 2008

Asettamispäivämäärä:

19.2.2008, kaupunginhallitus

Khs dnro	2006-2817/005
Stn dnr	
Saap./Anl.	16-01-2009
	KZ

Tällä päätöksellä kaupunginhallitus päätti nostaa virastoja edustavien jäsenten määrän kuuteen aikaisemman viiden sijasta. Neuvoston kokonaisjäsenmäärä kasvoi näin 18 jäseneen.

Jäsenet:

Helsingiläisten vanhusjärjestöjen edustajina neuvostossa ovat toimineet Antti Henriksson (Eläkeläiset ry, Helsingin aluejärjestö), Erja Kauppinen (Helsingin seurakuntayhtymä, yhteinen seurakuntatyö), Anne Pitkänen (Länsi-Helsingin lähimmäispalvelu Leevi ry), Anneli Dahlberg-Lahtinen (Helsingin Kansallinen Senioripiiri), Majlis Kvist (Svenska Pensionärsförbundet rf), Eero Viikari (Eläkkeensaajien Keskusliiton Helsingin Piiri ry) ja Yrjö Mattila (Pääkaupunkiseudun Omaishoitajat ja Läheiset ry).

Kaupungin luottamushenkilöjäseniä ovat toimineet Tuula Öhman, Tuulikki Lahtinen, Esa Laakso, Ritva Sänkiaho ja Jarkko Eskola.

Kaupungin virastoja ovat edustaneet jäsenet Jukka Pellinen (Terveyskeskus), Pirjo Tujula (Rakennusvirasto), Kaj Lyytinen (Työväenopisto), Tarja Kivekäs (Sosiaalivirasto), Irmeli Niemi (Kulttuuriasiainkeskus) ja Pekka Jyrkiäinen (Liikuntavirasto).

Vanhusneuvoston sihteerinä on toiminut Eija Bärlund-Toivonen sosiaalivirastosta.

Järjestäytyminen:

Vanhusneuvoston **puheenjohtajaksi** kaupunginhallitus nimitti 19.2.2007 **Tuula Öhmanin**.

Ensimmäisessä kokouksessaan neuvosto valitsi keskuudestaan **työvaliokunnan**. Sen jäseniä ovat olleet puheenjohtaja **Öhman**, varapuheenjohtaja **Henriksson** sekä jäsenet **Viikari**, **Eskola** ja **Dahlberg-Lahtinen**. Työvaliokunnan sihteerinä on toiminut neuvoston sihteeri Bärlund-Toivonen.

Varapuheenjohtajaksi vanhusneuvosto valitsi **Henrikssonin**.

Lisäksi vanhusneuvoston edustajat ovat mukana pysyväisluonteisissa seurantaryhmissä:

- Matkapalvelujen seurantaryhmä: Öhman

- Matkapalvelujen asiakaspaneeli: Sänkiaho
- Kaupungin tasa-arvo ja yhdenvertaisuus-seurantaryhmä: Öhman
- Vanhuspalveluohjelman tiedotusryhmä: Lyytinen
- Hyvinvointikeskuspilotti: Öhman
- Monikulttuurinen vanhuus: Henriksson
- Helsinki kaikille-ohjausryhmä: Henriksson, varalla Viikari
- Toimiva Koti -ohjausryhmä: Pitkänen
- Hyvinvointiohjelman seurantaryhmä: Henriksson

Asiantuntijatehtävät:

Öhman on toiminut kaupungin tasa-arvo ja yhdenvertaisuusasioiden koordinaatioryhmän jäsenenä vuosina 2007 - 2008.

Kokoontuminen:

Vanhusneuvostolla on ollut toimintakauden aikana yhteensä 39 kokousta. Näistä 17 on ollut varsinaisia neuvoston kokouksia, 19 työvaliokunnan kokouksia ja kolme muita työkokouksia.

Vanhusneuvoston kokousten aiheina ovat olleet:

1. Kulttuuriasiankeskuksen toiminta, erityisesti vanhusväestölle suunnattu palvelu
2. Dementian hoitomuodot kotihoidossa ja Dementiahoitoyhdistyksen toiminta,
3. Toimiva koti, kodin muutostöiden rahoitus
4. Leevi Ry:n toiminta
5. Liikuntavirasto ja senioriliikunta
6. Sosiaaliviraston katsaus vanhuspalveluohjelmaan
7. Tilastokeskuksen palvelut, väestöennusteet ja vanhusväestön tulevaisuuden näkymät
8. Työväenopiston palvelut senioreille
9. Kuntouttavat palvelut kotona ja kotihoito
10. Ruotsinkielisten vanhusten palvelutarjonta, Folkhälsanin toiminta, ruotsinkielinen palveluasuminen
11. Virastojen raportit vanhuspalveluohjelman täytäntöönpanosta
12. Vanhusten virkistyskeskusten toiminta
13. HKL:n kuulumisia, palvelulinjauudistus
14. Seniorineuvonta
15. Kotihoito
16. Kuntoutus
17. Kirjaston senioripalvelut
18. Palvelukeskustoiminta

Jäsenten läsnäolo kokouksissa:

Öhman	37/38
Henriksson	32/38
Eskola	35/38
Viikari	31/36

Dahlberg-Lahtinen	32/36
Mattila	14/17
Laakso	13/17
Sänkiaho	15/17
Kvist	15/18
Pitkänen	10/17
Lyytinen	12/17
Pellinen	9/17
Jyrkiäinen	9/17
Kivekäs	6/17
Niemi	2/17
Tujula	5/17
Lahtinen	7/17
Kauppinen	8/17

Vanhusneuvoston yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa järjestämät tilaisuudet

- Omaishoidon tilanne Helsingissä, yleinen keskustelutilaisuus 16.10.2007
- Pääkaupunkiseudun vanhusneuvostot sekä HUS/HYKS edustajat, keskustelu- ja informaatiotilaisuus HUS:n kehittämissuunnitelmista ja vanhusväestön hoitotarpeesta ja tarjonnasta 28.11.2007, kutsutilaisuus pääkaupunkiseudun vanhusneuvostoille
- Järjestöyhteistyötilaisuus 13.11.2007 aiheena Hyvinvointikeskussuunnitelma sekä liikuntakaverihanke
- Palvelutarpeen arviointi, yleinen tiedotus- ja keskustelutilaisuus 15.1.2008
- Seniorisäpinät ja päivätoiminta, yleinen tiedotustilaisuus 7.2.2008
- Virkistystoiminta, kuntouttavat palvelut ja liikuntakaverihankkeen eteneminen, yleinen keskustelu- ja viriketilaisuus 6.3.2008
- Helsingin vanhusneuvoston juhlaseminaari yhdessä Stakesin kanssa 7.3.2008, kutsuseminaari
- Kuusikkokuntien vanhusneuvostojen työkokous 7.3.2008, kutsutilaisuus
- Bedömning av servicebehovet, allmän informations- och diskussionsmöte 14.3.2008
- Minustako liikuttaja, yleinen tiedotustilaisuus ikäihmisten liikunnan vertaisohjauksesta 17.4.2008 kutsuseminaari pääkaupunkiseudun vanhusneuvostoille sekä järjestöjen edustajille
- kutsuseminaari pääkaupunkiseudun vanhusneuvostoille sekä järjestöjen edustajille aiheina ikäihmisten palvelujen laatusuositus, pääkaupunkiseudun ruotsinkieliset palvelut sekä YTV:n toimintalinjaukset ja kehittämishaasteet
- Vanhusneuvoston jäsenten yleiset kyselytunnit Mellunmäessä 17.9.2008, Kannelmäessä 1.10.2008, Siltämäessä 15.10.2008 ja Pitäjänmäessä 12.11.2008.

Tilaisuudet, jossa vanhusneuvoston edustajia osallistujina

Vanhusneuvoston jäsenet ovat aktiivisesti osallistuneet erilaisiin tilaisuuksiin ja tapahtumiin toimintakauden aikana.

Kaupunginjohtaja on myöntänyt osallistumiskustannuksia varten määrärahan seuraaviin tilaisuuksiin:

Valtakunnallinen vanhusneuvostopäivä 10.12.2007 Jyväskylässä, osallistuja Esa Laakso.

Vem vårdar vem, seminaari 17-18.10.2007 Helsingissä, osallistuja Majlis Kvist.

Hyvän vanhuuden haasteita, seminaari 27.9.2008 Tampereella, osallistuja Antti Henriksson.

Vanhusneuvoston antamat lausunnot, esittämät kannanotot ja aloitteet sekä raportit

- Helsinkiläiset ikääntyvät monikulttuuriset seniorit, työryhmän raportti 27.4.2007
- Valtakunnallisen vanhusasiamiehen viran perustaminen, lausunto Turun vanhusneuvostolle 20.11.2007
- Terveysasemien yhdistäminen, kannanotto 3.10.2007
- Kuljetuspalvelujen asiakasohjeen päivitys, lausunto 4.5.2007
- Vanhusten liikunnan vertaisohjauksen käynnistäminen ja asiasta tiedottaminen, aloite 9.5.2008
- Luontopolun rakentaminen läntiseen ja itäiseen Pihlajasaareen, aloite 20.3.2008
- Veteraanikuntoutuksesta ikäihmisten hyvinvoinnin edistämiseen, pyydetty lausunto valtuustoaloitteeseen 2007 – 2244/37 11.2.2008
- Lausunto kuljetuspalvelujen järjestämisestä, pyydetty lausunto 16.1.2008
- Kannanotto omaishoidon kehittämiseksi 7.1.2008
- Valtakunnallista vanhusvaltuutettua tarvitaan ikäihmisten äänen kuulemiseksi, aloite yhdessä kuusikkokuntien vanhusneuvostojen kanssa peruspäiväministeri Paula Risikolle 4.6.2008
- Pyydetty kannanotto palvelulinjaston suunnittelun perusteisiin 21.10.2008
- Vetoamus valtuustoryhmille vanhusasiamiehen saamiseksi Helsinkiin 6.10.2008
- Pysäkkikuulutukset pääkaupunkiseudun yleisissä joukkoliikennevälineissä, aloite yhdessä pääkaupunkiseudun vammais- ja vanhusneuvostojen kanssa 15.11.2008
- Ikäihmisille tiedottamisen toimenpideohjelmasta ja tiedottamisen laatukriteereistä, lausunto 21.11.2008
- Opasteet Mellariin, aloite 21.11.2008
- Aloite Pihlajasaaren liikenneyhteyksien parantamiseksi 21.11.2008
- Aloite kesätoiminnan järjestämiseksi palvelu- ja virkistyskeskuksiin 21.11.2008
- Ikäihmisten palvelujen laatusuosituksen vahvistaminen laiksi, aloite kuusikkokuntien vanhusneuvostoille esityksen valmistelemiseksi peruspäiväministerille ja eduskuntaryhmien edustajille 21.11.2008
- Pyydetty lausunto Seniori-infon kehittämisestä 22.12.2008

Vanhusneuvoston pyytämät lausunnot ja selvitykset

Selvityspyyntö liikuntavirastolta ja työväenopistolta Vuosaaren senioreiden liikuntatarjonnasta 22.11.2007

Vanhuspalveluohjelman toimeenpanon eteneminen, selvityspyyntö virastoille
22.11.2007
Kustaankartanon vanhainkodin erään osaston tilanteesta pyydetty selvitys
21.11.2008

Opintomatka

Opinto- ja virkistysretki Lahteen 7.11.2007

Muuta

Vanhusneuvosto on hankkinut ajankohtaista vanhuspalveluihin ja vanhusten elinoloihin sekä omais- ja kotihoitoon liittyvää kirjallisuutta vanhusneuvoston jäsenten käyttöön.
Vanhusneuvosto on julkaissut Helsingin vanhusneuvoston 10-vuotis historiikin. Historiikin on koonnut Valborg Louhiso.

Vanhusneuvoston arvio vuosien 2007 - 2008 toimintasuunnitelman toteutumisesta

Vanhusneuvosto on toiminnassaan 2007 - 2008 tavoitteellisesti pyrkinyt ns. neljännen iän palvelujen tuottamisen seuraamisesta vanhusväestön terveyden ja hyvinvoinnin riskitekijöiden ennaltaehkäisyä korostamiseen. Tämän tavoitteen vanhusneuvosto on oman arvionsa mukaan saavuttanut hyvin. Yhteistyötä on tehty aktiivisesti virastojen kanssa ja kokemuksia ja ajatuksia on vaihdettu hedelmällisessä hengessä. Erityisesti liikuntaviraston ja sosiaaliviraston toiminnan joustavuus ja innovatiivisuus on ollut ilahduttavaa. Myös muut yhteistyökumppanivirastot, kulttuuriasiainkeskus, terveyskeskus, liikennelaitos, työväenopisto ja kirjasto ovat olleet hyviä yhteistyökumppaneita. Vanhusneuvoston jäsenten, erityisesti työvaliokunnan jäsenten, omaa asiantuntemusta ja osaamista on myös hyödynnetty toiminnassa aktiivisesti.

Vanhusneuvoston arvio kaupungin vanhuspalvelujen tilasta ja kehittämistarpeista

Vanhuspalveluohjelman täytäntöönpano eri virastoissa on edennyt hyvin suunnitelmien mukaisesti.

Yleisesti arvioiden kaupungin virastojen välinen yhteistyö on joustavaa, palveluketjut toimivat osin hyvin, osin kohtalaisesti. Henkilökunnan työmotivaatio on hyvä, mutta resurssien puute vaikeuttaa palvelun tuotantoa.

Helsingin Matkapalvelukeskuksen toimintaa on arvioitu kuukausittain julkaistavien raporttien perusteella. Toteutuneita matkoja on mittava määrä ja laatupoikkeamat ovat promilleluokkaa, joten kokonaisuudessaan palvelu varmasti on hyvää. Toki kaikki laatupoikkeamat ovat liikaa, kun kyseessä on palvelu, jota tuotetaan henkilölle, jolla ei ole mahdollisuutta palvelutilanteessa itse vaikuttaa tilanteeseensa

tai vaihtaa palveluntarjoajaa. Palveluntuottajan vaihtuessa tulee tilannetta seurata edelleen.

Sosiaalivirasto, Vanhusneuvosto ja Pääkaupunkiseudun Omaishoitajat ja Läheiset ry, POLLI, ovat tehneet yhteistyötä omaishoidon kehittämiseksi. Yhteistyö on ollut tuloksellista, mutta ratkaisuja vaativia ongelmia on edelleen.

Liikuntaviraston toiminta vanhusten liikunnan erilaisten toteuttamistapojen innovoijana ja kehittäjänä on ollut erinomaista. Vanhusneuvoston ehdotuksia on jatkojalostettu toimiviksi vanhusten liikunnan palveluiksi. Yhteistyötä on tehty myös eri virastojen välillä. Erilaisille liikkujille on tarjolla erilaisia, melkeinpä "mittatilauspalveluja". Palvelukirjo on varmasti kattava, mutta määrällisiä ja alueellisia resursseja tarvitaan lisää esim. vesiliikuntaan.

Vanhusneuvosto on huolissaan terveyskeskuksen kotihoidon ongelmista. Kotihoidossa olevat asiakkaat eivät voi mitenkään vaikuttaa tilanteeseensa, vaikka kokevat saamansa palvelun riittämättömäksi. Vanhusneuvosto toivoo, että kotihoidon henkilöstöongelmien ratkaisemiseen ryhdytään etsimään ratkaisua laajalla pohjalla, jotta tilanteeseen saadaan korjaus.

Vanhusten kotipalvelun siirryttyä osaksi kotihoitoa on palvelun saaminen vaikeutunut ja yksityisen palvelun hankkiminen on vanhukselle useinkin ylivoimainen tehtävä. Vanhusneuvosto toivoo, että ongelmaan paneudutaan ja mietitään sellainen ratkaisu, jota vanhukset itse kokevat pystyvänsä käyttämään.

Ruotsinkielisten vanhusten palvelun tarjonta on kapeaa, joillakin alueilla kaupunkia sitä ei ole lainkaan. Ongelmaa tulisi ryhtyä tarkastelemaan yhdessä pääkaupunkiseudun muiden kuntien kanssa, jolloin yhteistyö todennäköisesti toisi palvelujen tuottamiseen uusia kannattavia ja toimivia vaihtoehtoja. Vanhuksen kannalta ei ole merkitystä, kuka palvelun tuottaa, kunhan palvelua saa. Samaa toimintamallia voitaisiin ehkä käyttää pohdittaessa monikulttuuristen vanhusten palveluntarvetta ja palvelujentuottamista.

Vanhusneuvoston tärkeinä pitämiä ajankohtaisia asioita seuraavalle vanhusneuvostolle

Vanhusneuvoston oman työskentelyn kehittämistarpeet

Vanhusneuvosto haluaa nostaa esille toimintakulttuurin muutostarpeita koskien vanhusneuvoston asemaa. Vanhusneuvoston asemaa tulisi vahvistaa vanhusväestön edunvalvonnan ja asiantuntijuuden suhteen. Asiantuntijuus kuitenkin edellyttää mahdollisuutta olla mukana suunnitelmien ja hankkeiden arvioinnissa.

Mm. ikäihmisten palvelujen laatusuositus korostaa vanhusneuvostojen aktiivisen toiminnan merkitystä erilaisia hankkeita suunniteltaessa. Helsingin kaupunki on kuitenkin niin suuri konserni, että vanhusneuvoston ei omalla aktiivisuudellaan ole mahdollista pysyä meneillään olevien hankkeiden suhteen ajan tasalla. Sen vuoksi **vanhusneuvosto esittää, että virastojen hankkeet ja suunnitelmat, jotka koskevat vanhusväestöä tavalla tai toisella, saataisiin lausunnonle vanhusneuvostoon virastojen aloitteesta.** Tärkeimpien hallintokuntien edustajat ovat vanhusneuvoston jäseniä, joten heille toivotaan informaatiovelvollisuutta. Toki jäsenet oma-aloitteisesti tuovat asioita vanhusneuvoston käsittelyyn, mutta

säännöllisyyden ja laaja-alaisuuden toteutumiseksi olisi tarpeen keskustella toimintatavoista.

Vanhusasiamiehen vakanssin perustaminen Helsinkiin ja vanhusneuvoston ja vanhusasiamiehen yhteistyön kehittäminen

Helsingin vanhustenhuollon näkökulma

Uuden vanhuspalveluohjelman suunnitteluvaiheeseen osallistuminen ja suunnitelmien toteutumisen seuranta

Virastojen asiakastytyväisyyden ja kehittämishankkeiden suuntaamisen arviointi
Palvelujen arviointi ikäihmisten palvelujen laatusuositusten perusteella
Vanhuksille tiedottamisen kehittäminen, erityisesti seniори-infon roolin vahvistaminen ja toimintaedellytysten tukeminen

Matkapalvelukeskuksen toiminnan seuranta

Omaishoidon tilanteen seuraaminen, vapaapäiväkäytännön varmistus ja palvelun laajentamistarve

Palvelutarpeen arvioinnin kehittäminen koskemaan laajempia ikäluokkia

Sosiaaliviraston kriisipaikkojen määrän tarkistaminen ja päiväpaikkojen lisäämistarpeen arvioiminen

Palvelutalojen lisäämisen kartoitus, senioriasuntojen tarpeen kartoitus ja mahdolliset aloitteet kartoitusten perusteella

Yksityisessä palveluasumisessa asuvien vanhusten tilanteen selvittäminen

Yhteistyö vammaisneuvoston ja vapaaehtoistyön neuvottelukunnan kanssa

Järjestöyhteistyön kehittäminen tavoitteellisemmaksi

SATA-komitean mietinnön ja PARAS-hankkeen vaikutusten arviointi helsinkiläisen vanhuksen elämään

Pääkaupunkiseudun yhteistyö

Kuntarajat ylittävien palvelujen tarjonta, kuinka toteutuu vanhuksien tarvitsemien palvelujen osalta, esimerkiksi liikenne- ja liikuntapalvelut.

Ruotsinkielisten vanhuspalvelujen toteuttamisen seuranta, yhteistyö kuntarajojen ylitse.

Valtakunnallinen yhteistyö

Vanhusvaltuutetun viran perustaminen, hankkeen seuranta ja tukeminen
kuusikkokuntien vanhusneuvostojen kanssa yhteistyössä

Yhteistyö kuusikkokuntien vanhusneuvostojen kanssa ikääntyvien palvelujen laatusuositusten saamiseksi vanhuspalvelulain valmistelun pohjaksi ja lainvalmistelun aloittamiseksi

Helsingin vanhusneuvoston puolesta

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Tuula Öhman
puheenjohtaja

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Eija Bärlund-Toivonen
sihteeri
Helsingin sosiaalivirasto,
PL 7350, 00099 Helsingin kaupunki
puhelin 310 42837
eija.barlund-toivonen@hel.fi